

BALADES

I

CONTES JAPONESOS

SELECCIÓ I TRADUCCIÓ D'EDUARD LLORENS

BARCELONA

BIBLIOTCA POPULAR DE «L'AVENC»

1909

HORAI

UNA atzurada visió de profunditat perduda en l'altura; cel i mar confonent-se al través de la boira lluminosa. El jorn es de primavera, i es l' hora matinal.

Solament mar i cel, un blau infinit, un infinit blau. Al davant les ones desgranen la llum platejada i fils d'escuma s'arremolinen. Més enllà no 's veu cap moviment, re més que color: el blau fosc i tebi de l'aigua dilatant-se fins a disoldre-s en el blau de l'aire. No hi ha horitzó: sols distancia engrandint-se en l'espai; davant de nosaltres, una cavitat de fondaria immensa; assobre, un arc monumental: el color s'intensifica amb l'altura. Enllà, en mig del blau camí,

s'aixeca la lleu i fantàstica visió de les torres d'un palau, d'alts sostres corbats amb puntes retorçades que semblen mitges llunes; ombra d'extrany i antic esplendor, il·luminada per una celistia suau com un record.

Lo que jo he intentat descriure es un *Kakemono*, es a dir, una pintura japonesa en seda, el qual títol es *Shinkiro*, que vol dir *Miratge*. Aquelles són les lluentes portes d'Horai el santíssim i benaventurat, i aquelles són les corbes teulades del palau del rei Dragó. El seu sistema de construcció (encara que'l quadro sigui pintat per un pinzell japonès d'avui) es el sistema de les coses xinesques fa dos mil anys.

Així parlen d'aquell indret els llibres xinescs d'aquell temps:

«A Horai no hi ha ni mort ni penes, ni tampoc hivern. En aquella terra les flors mai se marceixen, els fruits mai cauen, i si un home menja un fruit d'aquells no més una vegada, mai més pot sentir ni fret ni gana. A Horai creixen les plantes encantades *So-rin-shi*, *Riku-go-aoi* i *Ban-*

kon-to, que curen tota mena de malalties, i allà creix també l'herba mágica *Yoshin-shi*, que resucita els morts, i l'herba mágica es regada amb una aigua tant meravellosa que, bevent-ne un got, s'obté una eternal joventut. El poble d'Horai menja l'arroç en molt molt petites taces; però l'arroç no s'acaba mai en aquelles taces, per molt que se'n mengi, fins que no se'n vol més. I el poble d'Horai beu el vi en molt molt petites copes, però ningú pot buidar una d'aquelles copes, per molt llarg que begui, fins que queda dolçament endormiscat per l'ubriaguesa.»

Tot això, i encara més, diuen les llegendes del temps dels reis Shin. Però que aquells que van escriure les llegendes van veure mai Horai, no's pot creure. Car realment allí no hi ha fruits encantats que deixin per sempre satisfet al que'n mengi, ni herba mágica que faci reviure els morts, ni cap font d'aigua meravellosa, ni taces ont mai s'acaba l'arroç, ni copes ont no hi manca mai vi. No es cert que la tristor i la mort no entrin a Horai, ni es cert que no hi hagi

hivern. L'hivern, a Horai, es fret, i el vent llavors penetra fins als òssos, i monstruosos munts de neu s'acumulen a les teulades del palau del rei Dragó.

Malgrat això, hi ha meravelloses coses a Horai, i de les més meravelloses no n'han parlat els escriptors xinescs. Vui dir l'atmosfera d'Horai. Es una atmosfera especial de la terra. Per això la claror del sol d'Horai es més blanca que les altres clarors de sol, una llum com la llet, que mai s'enterboleix, portentosament clara, i al mateix temps molt suau. Aquesta atmosfera no es del nostre període humà: es molt antiga, tant antiga que tinc por quan penso lo antiga que es, i no es una barreja d'oxigen i nitrogen. No es feta d'aire, sinó d'esperits: la substancia de quintilions de quintilions de generacions d'ànimes foses en una immensa translucencia; ànimes de gent que pensava de diferent manera que nosaltres. Qualsevol home mortal que respira aquella atmosfera s'injecta a la seva sang l'extremitut i l'emoció d'aquells esperits; ells cambien llurs sentits, refor-

mant llurs idees de l'Espai i del Temps, de manera que ell no pot veure més que com ells veien, i sentir com ells sentien, i pensar com ells pensaven. El cambi de sentits se fa d'una manera imperceptible, i Horai, vist amb aquests sentits, pot ésser descrit així:

«Perquè a Horai no hi ha coneixement del mal, els cors del poble mai se fan vells. I per raó d'ésser sempre jove de cor el poble d'Horai, somriu desde'l breçol fins a la tomba, excepció feta de quan els Déus envien penes entre ells: llavors les cares són velades fins que la tristor desapareix. A Horai s'estimen tots els uns als altres, i en tots hi ha confiança, com si tots fossin membres d'una mateixa família; i el conversar de les dònnes es com el cant dels aucells, perquè llurs cors són lleugers com ànimes d'aucells; i el moviment de les manigues de les túniques de les donzelles sembla l'aleteig de ductils i amples ales. A Horai no s'amaga sinó 'l dolor, car no hi ha perquè estar avergonyit, i no hi ha res tancat perquè no hi podria haver cap

furt; i de nit com de dia totes les portes són obertes, perquè no hi ha motiu de tenir por. I com la gent són fades, encara que mortals, totes les coses a Horai, menys el palau del rei Dragó, són petites i fantàstiques i misterioses; i aquest poble de fades menja verament l'arroç en taces molt petites i beu el vi en molt molt petites copes.»

Molta part d'aquesta apariència podria ésser deguda a l'inhalació d'aquella atmosfera d'esperits, més no tota. Car la fascinació creada pels morts es solament l'encís d'un Ideal, l'encantament d'una antiga Esperança; i quelcom d'aquesta esperança ha trobat realització en molts cors, en la bellesa senzilla de les vides generoses, en la bondat i delicadesa de les dònnes.

Vents de mals i de desgràcies, que furiosament bufen de ponent, passen sobre Horai, i l'atmosfera màgica, ai! recula tremolosa davant d'ells. Ara s'atarda i queda tant sols en fragments i faixes, com aquelles llargues faixes de núvols brillants que atravessen els paisatges dels

pintors japonesos. Allí podem encara trobar Horai, però no en altres llocs. Recordeu que Horai es també anomenat Shinkiro, que vol dir Miratge: la visió de lo Intangible. I la visió s va descolorint per a no tornar a aparèixer mai més sinó en pintures, en poemes i en somnis.

OSHIDORI

Hi havia un caçador i falconer, nomenat Sonjo, que vivia en el districte de Tamura-no-Go, de la província de Mutsu. Un dia va anar-se'n a caçar i no va trobar caça. Quan s'entornava cap a casa, en un indret conegut per Akanauma va veure una parella d'*oshidori*¹ nedant plegats en un riu que ell estava a punt d'atravessar. Matar *oshidori* no està bé, però aquell dia en Sonjo tenia fam i disparà contra la parella. La seva fletxa atravessà'l mascle; la femella fugí i va amagar-se en uns joncs de la vora llunyana. En Sonjo agafà l'aucell mort, va dur-lo a casa seva i va coure-l.

1) Oques mandarines. En el Japó aquests aucells eren el símbol de l'amor conjugal.

Al vespre va tenir un somni horrible. Va semblar-li que una dòna hermosa entrava dins la seva cambra i, essent prop del capsal del llit, se posava a plorar. Tant amargament plorava que en Sonjo sentí com si'l seu cor se fes troços mentres escoltava. I la dòna va cridar-li:

— Per què, per què l'has mort? De quina falta era culpable? Vivíem tant feliços tots dos! I tu l'has mort! Quin mal t'havia fet? No sabs què has fet? No sabs la crudel, l'inicua cosa que has fet? A mi també m'has mort, car jo no viuré sense'l meu marit! Sols per dir-te això he vingut.

Llavors començà altra vegada a plorar fort, tant amargament que la veu dels seus gemecs arribà fins al moll dels òssos den Sonjo i sospirà les paraules d'aquest poema: «A la vinguda del capvespre jo vaig invitar-lo a tornar amb mi! I ara dormir sola en la fosca dels joncs d'Akanuma! Ah! Es una pena indescriptible!».

Després de pronunciar aquestes paraules exclamà:

— Ah! Tu no sabs, tu no pots saber, que es això que has fet! Però demà, quan vagis a Akanuma, tu veuras, tu veuras...

Dient això i plorant llastimosament, va anar-se'n.

Quan en Sonjo va despertar-se al matí, el somni quedà tant viu en la seva memòria que ell n'estava molt torbat. Recordava les paraules: «Però quan demà vagis a Akanuma, tu veuras, tu veuras...» I va resoldre anar-hi desseguida, per a saber si'l somni era re més que un somni.

Anà, doncs, a Akanuma, i allí, en arribant a la vora del riu, va veure la femella *oshidori* nedant sola. Al moment l'*oshidori* ovirà an en Sonjo; però, en lloc de fugir d'ell, nedà dret ont estava, mirant-lo al mateix temps fixament i d'una manera extranya. Quan va ésser aprop d'ell, amb el seu bec va destroçar-se'l pit, i tot sagnant morí davant del caçador.

En Sonjo s'afaità 'l cap i va fer-se sacerdot.

O-SHICHI, LA FILLA DEL YAOYA¹

A la tardor els cervos són atrets al parany dels caçadors pels sons del flociol, que imita el sò de les veus de llurs parelles. Així'ls maten.

Quasi de la mateixa manera, una de les cinc noies més hermoses de Iedo, el gentil rostre de la qual encantava tota la ciutat com el florir primaveral dels cirerers, desprecià la seva vida en un moment d'ofuscació produït per l'amor.

Quan, després d'haver fet una follia, va ésser portada davant del capítost local (*bugyo*) de la vila de Iedo, aquest oficial superior preguntà a la jove delinqüent:

— Sou O-Shichi, la filla del Yaoya?

1) Venedor de vegetals.

I, essent tant jove, com vareu poder cometre un crim tant horrible com el d'incendiarisme?

O-Shichi, plorant i retorçant-se les mans, va respondre:

— Certament, aquest es l'únic crim que jo he comès, i no tinc cap més raó extraordinària per haver-lo fet que la següent: una vegada, quan hi va haver un gran foc, tant gran que quasi tot Iedo fou cremat, la nostra casa va ser una de les que van quedar reduïdes a cendres. Tots tres, els meus pares i jo, no sabent ont anar, vam refugiar-nos en un temple budhista, per quedar-nos allà fins que la nostra casa fos reconstruïda. Es veritat que 'l destí que atreu dos joves l'un a l'altre es difícil de comprendre. En aquell temple hi vivia un jove acolit i l'amor va néixer entre nosaltres. Ens vèiem en secret, i una vegada varem jurar no separar-nos mai, i varem comprometre-ns l'un a l'altre xuclant la sang d'uns tallets que varem fer-nos als dits petits, i canviant promeses escrites de que per sempre 'ns estimariem. Abans

que'ls nostres coixins fossin canviats¹ la nova casa d'Hongo fou construïda i arreglada per nosaltres. Però desde 'l dia que vaig pendre comiat, ben trista, de Kichiza-Sama, a qui jo m'havia compromès pel temps de dos existències, mai el meu cor fou consolat ni per una carta de l'acolit. El vespre, sola al meu llit, rumiava, rumiava, fins que, a la fi, va venir-me l'idea horrible de calar foc a la casa, com l'unic medi de poder tornar a veure 'l meu bell aimador. Una tarda, al cap-vespre, vaig fer un feix de joncs secs, vaig posar a sobre algunes brases de carbó i ho vaig posar tot d'amagat sota 'l cobert de darrera la casa. Un gran foc va sortir-ne; va haver-hi gran tumulte; van agafar-me i van portar-me aquí. Oh! Que era espantós! Mai, mai ho tornaré a fer. Però, passi lo que passi, salveu-me, us prego, oh el meu *bugyo!* Tingueu pietat de mi!

1) Canviar els coixins era una tradició que seguien a l'antic Japó 'ls aimadors quan llur amor no era ja secret.

Ah! La senzilla apologia! Però, quants anys tenia? No dotze? No tretze? No catorze? Quinze ve després de catorze. Ai! Ella tenia quinze anys i no podia ser salvada!

Per tant, O-Shichi fou sentenciada segons la llei. Però abans van lligar-la amb cordes molt fortes i van exposar-la a la vista de tots durant set dies al pont Nihonbashi. Ah! Quin espectacle més trist!

Les seves ties i cosines, i Bekurai i Kakusuké, les minyones de la casa, tenien de tòrcer les llurs manigues, de tant mullades que les tenien de llurs llagrimes.

I perquè no's pot oblidar el crim, O-Shichi fou lligada a quatre puntals, als seus peus hi van apilar llenya, aquesta fou encesa i un gran foc va sortir-ne. Pobra O-Shichi al mig d'aquell foc!

Així 'ls insectes llurs ales en la flama perden.

HISTORIA DE MIMI-NASHI-HOICHI

FA més de setcents anys, a Dan-no-ura, en l'Estret de Shimonoseki, hi hagué l'últim combat de la llarga guerra entre els Heiké, o clan Taira, i els Genji, o clan Minamoto. Allí els Heiké foren completament exterminats, amb les llurs dones i nens, i l'infant emperador, nomenat Antoku Tenno. Aquella mar i aquella platja han estat encantats per setcents anys; per allí's troben crancs que tenen gravats rostres humans a l'esquena, i's diu que aquests rostres són els esperits dels guerrers Heiké. Per la costa's veuen i se senten coses molt extranyes. A la nit milers de focs-follets erren per la platja o rellisquen sobre les ones; llums palids

que'ls pescadors en diuen *Oni-bi*¹; i quan fa vent una gran cridoria ve d'aquella mar, semblant al clamor d'una batalla.

Els primers anys els Heiké estaven molt més intranquils que ara. S'aixecaven al voltant dels vaixells que passaven de nit i provaven d'enfonsar-los, i sempre vigilaven si veien nedadors per fer-los ofegar. Per a aplacar els esperits fou construït a Kamagaseki un temple budhista, Amidaji², i també un cementiri tocant al temple i prop de la platja, dintre del qual s'aixecaren monuments, esculpint-se en ells els noms de l'emperador mort i dels seus principals subdits. Tot sovint se feien cerimònies al temple pel repòs dels llurs esperits, i si bé's conseguí amb tot això una certa tranquil·litat per als Heiké, aquests continuaren fent, de temps en temps, coses extraordinàries, demostrant que no havien trobat encara la perfecta pau.

1) O focs-dimonis.

2) O Shimonoseki. La ciutat es també dita **Bakkau**.

Fa alguns segles que vivia a Akamagaseki un cego nomenat Hoichi, que era famós per la seva habilitat en recitar i en tocar la *biwa* ¹. Desde l'infantesa li havien ensenyat a recitar i a tocar, i, sent encara un noi, havia avençat als seus mestres. Com un professional *biwa-hoshi*, va fer-se famós principalment per les seves recitacions de l'història dels Heiké i els Genji. Se deia que quan ell cantava'l cant de la batalla de Dan-no-ura «adhuc els esperits ploraven».

Al començament de la seva carrera Hoichi era molt pobre, pero trobà un bon amic que l'ajudà. El sacerdot del temple d'Amidaji era molt aficionat a la poesia i a la musica i invitava sovint a Hoichi per a sentir-lo tocar i recitar. Després, molt impressionat per la meravellosa habilitat del noi, el sacerdot proposà a Hoichi que visqués al temple, ofrena que fou acceptada amb coral agraiment. Li fou donada, doncs, a Hoichi una cambra dins del temple, i en compensació

1) Llaud de quatre cordes.

de l'hostatge i de l'aliment se li demanava solament que obsequiés al sacerdot alguns vespres amb una execució musical, quan, per altra part, no tenia res que fer.

Una nit d'istiu van anar a cercar el sacerdot per a fer un servei budhista a casa d'un mort i ell se n'anà amb l'acollit, deixant Hoichi sol. Era una nit molt xafogosa, i el cego anà a pendre la fresca a la galeria de la seva cambra, que donava a un jardinet dels darreres d'Amidaji. Allí Hoichi esperà la tornada del sacerdot i assajà d'aliviar la soledat tocant la *biwa*. Passà la mitja nit i el sacerdot no tornava. Però l'atmosfera era encara massa calenta per a estar bé dins del temple, i Hoichi va quedar-se fòra. Finalment sentí passos que s'acostaven a la porta de darrera. Algú atravessà el jardí, avançà fins a la galeria i va aturar-se directament davant d'ell; però no era el sacerdot. Una veu fonda cridà el nom del cego sobtada, brutalment, amb el to que un samurai mana a un inferior: — Hoichi!

Hoichi estava massa espantat per a contestar de moment; i la veu cridà altra vegada, amb un sò de dura autoritat:

— Hoichi!

— *Hai!* — va respondre 'l cego, aterroritzat per l'amenaça de la veu. — Soc cego! No puc veure qui 'm crida!

— No tingueu por, — exclamà 'l desconegut, més suaument. — Jo estic allotjat prop d'aquest temple i he sigut enviat a vós com a missatger. El meu senyor, una persona d'elevadíssim estament, es ara a Akamagaseki, amb molts nobles cortisans. Desitjava veure l'escenari de la batalla de Dan-no-ura i avui ha visitat aquell indret. Havent sentit parlar de la vostra habilitat en recitar l'història de la batalla, desitja assistir ara a una narració vostra. Per lo tant, agafeu la vostra *biwa* i veniu amb mi desseguida allà ont s'espera l'augusta assemblea.

En aquells temps l'ordre d'un samurai no podia esser pas desobeïda lleugerament. Hoichi va posar-se les sandalies, agafà la *biwa* i se n'anà amb el desconegut, que'l guiava destrament, obli-

gant-lo a caminar molt depressa. La mà que'l guiava era de ferro i el soroll del caminar del guerrer indicava que anava tot armat: de segur que era un guarda del palau.

L'inquietut d'Hoichi va calmar-se: pensà que estava de sort, perquè, recordant les paraules del desconegut referint-se a una «persona d'elevadíssim estament», va creure que'l senyor que desitjava escoltar la narració era un daimio de primera fila. El samurai va aturar-se, i Hoichi s'adonà de que havien arribat a un gran portal, que va semblar-li meravellós perquè no recordava cap porta gran en aquella part de la ciutat, excepte la porta principal d'Amidaji.

— *Kaimon!*¹ — cridà'l samurai.

Va obrir-se la porta i els dos varen entrar. Atravessaren un jardí, s'aturaren novament davant d'una porta, i el desconegut cridà en veu alta:

— Eh! Aquí porto Hoichi.

1) Forma respectuosa per demanar que una porta s'obri.

Aleshores van sentir-se passos apresats, paravents que relliscaven, finestres que s'obrien i veus de dònnes conversant. Pel llenguatge de les dònnes Hoichi va comprendre que eren criades d'una casa noble, però no pogué endevinar a quin indret havia sigut conduit. Poc temps va tenir per rumiar. Després d'haver-lo ajudat a pujar diverses escales, van dir-li que's tregués les sandalies, i una mà de dòna va guiar-lo a través d'interminable extensió de pis de fusta polida, ont hi havien innombrables columnes, i després per una sala de grandaria immensa tota encatifada, fins que arribà al mig d'un saló grandíós. Ell va creure que allí hi havia molta gent reunida: el cruixir de la seda era com el murmuri de les fulles en un bosc. Sentí també molt brugit de veus parlant baix, i el llenguatge era el llenguatge de les corts.

Van dir a Hoichi que s'assegués, i trobà un coixí als peus per a fer-ho. Després de posar-se al seu gust, i de trempar el seu instrument, la veu d'una dòna, —que va conèixer desseguida que era

la *Rojo*¹, va dirigir-se an ell, dient-li:

— Reciteu l'història dels Heiké, acompanyant-vos amb la *biwa*.

Però com que l'història completa hauria durat moltes nits, Hoichi va preguntar:

— Com que tota l'història no pot recitar-se en una nit, quina part es de l'agost desig que jo reciti?

La veu de dona va respondre:

— Reciteu l'història de la batalla de Dan-no-ura, perquè es la part més fonament emocionant.

Llavors Hoichi elevà la veu i cantà 'l cant del combat sobre 'l mar amarc, fent meravellosament amb la seva *biwa* 'l so- roll acompassat del moviment dels remes, l'embestida dels vaixells, el vibrar i xiular de les fletxes, les veus i el trepitjar dels homes, l'estrepit de l'acer sobre 'ls elms, la submersió dels morts. A dreta i esquerra d'ell, en les pauses del seu cant, sentia veus que murmuraven lloances.

1) Matrona que tenia al seu càrrec el servei femení.

— Quin prodigiós artista!

— Mai a la nostra província s'ha tocat així!

— No hi ha en tot l'imperi un cantaire com Hoichi!

Ell s'animava sentint això i tocava i cantava encara millor que abans, entre un profon silenci d'estupefacció al seu voltant. Però quan al fi cantà la llastimosa mort de les dònnes hermoses i dels nens desvalguts, i la trista mort de Nii-no-Ama amb l'infant imperial als braços, tots els oients proferiren a la vegada un llarg i desesperat crit d'enguniosa aflicció, i després ploraren i gemiren tant desatinada i desconsoladament, que'l cego s'horroritjà de la pena que'ls havia causat. Molt temps duraren els plors i els gemecs, però gradualment les lamentacions van apagar-se i de nou va fer-se un gran silenci. Hoichi sentí la veu de la dòna que suposà que era la *Rojo*, que deia:

— Per més que'ns havien assegurat que ereu un tocador de *biwa* habilidosis-sim i sens rival en el recitar, no sabiem

que algú pogués esser tant virtuós com heveu demostrat esser aquesta nit. Nostre senyor ha manifestat que volia recompensar-vos dignament. Però desitja que reciteu davant d'ell, cada nit, durant les sis nits següents, i després continuarà el seu viatge. Per consegüent, demà al vespre veniu aquí a la mateixa hora. El samurai que us ha portat aquesta nit vindrà a buscar-vos. Se m'ha ordenat que us fes una observació: no heu de parlar a ningú de les vostres visites an aquest lloc durant l'estada del nostre august senyor a Akamagaseki. Com que viatja d'incògnit, mana que no's faci menció de lo que aquí passi. Vós sou ara lliure d'entornar-vos-en al temple.

Després que Hoichi expressà adecuatament el seu agraïment, una mà de dona va acompanyar-lo a la porta de la casa ont el mateix samurai que l'havia guiat l'esperava per a dur-lo al temple. El samurai va acompanyar-lo a la galeria de darrera el temple i allí's despedí.

Era quasi la matinada quan Hoichi tornà, però la seva ausencia del temple

no havia sigut observada, car el sacerdot, que retirà molt tard, suposà que estava ja dormint. Durant el dia Hoichi pogué descansar i no digué res de l'extranya aventura.

A l'endemà, a mitja nit, el samurai anà a cercar-lo i el dugué a l'augusta assemblea, ont ell donà una altra audició amb el mateix èxit que havia tingut la primera. Però durant aquesta segona visita la seva ausència del temple fou descoberta per casualitat, i al matí següent, al tornar, fou enviat a cercar pel sacerdot, que va dir-li amb to de reny afectuós:

— Hem passat molta ansia per vós, amic Hoichi. Sortir fòra, cego, tot sol i tant tard, es perillós. Per què vareu marxar sense dir-nos re? Hauria donat ordre a un criat que us acompanyés. Ont heu estat?

Hoichi va respondre evasivament.

— Perdoneu-me, estimat amic. He tingut d'arreglar alguns assumptes privats i no podia arreglar-los a una altra hora.

El sacerdot va sorprendre-s i va en-

tristir-se per la reticència de Hoichi: va creure que no era natural i va sospitar alguna cosa dolenta. Pensà que'l cego havia sigut embuixat o enganyat pels mals esperits. No va preguntar-li res més, però manà privadament als criats del temple que vigilessin a Hoichi i que'l seguissin si sortia després de fer-se fosc.

La nit següent van veure que Hoichi sortia del temple, i els criats immediatament van encendre les llanternes i van seguir-lo. Però era una nit plujosa i molt fosca, i, abans que la gent del temple arribés al camí, Hoichi havia desaparegut. Evidentment havia caminat molt depressa, cosa estranya, perquè era cego i el camí estava molt malament. Els homes van recórrer els carrers, preguntant a les cases que Hoichi acostumava visitar; però ningú va poder donar-los noves d'ell. Finalment, quan tornaven al temple passant per la platja, varen ésser sorpresos pel sò d'una *biwa* tocada furiosament en el cementiri d'Amidaji. Excepte alguns foc-follets que per allí erraven totes les nits fosques, tot era obscuritat

en aquella direcció. Però els homes anaren corrent al cementiri, i allí, amb les llanternes, trobaren a Hoichi, assegut tot sol davant de la tomba d'Antoku Tenno, fent sonar la *biwa* i cantant en veu alta el cant de la batalla de Dan-no-ura. I darrera d'ell, i al costat d'ell, i a tot arreu sobre les tombes, els focs dels morts cremaven com candeles. Mai havia aparegut una tant gran multitud d'*oni-bi* a la vista dels humans.

— Hoichi San! Hoichi San! — cridaren els criats. — Esteu embruixat! Hoichi San!

Però el cego semblava que no sentís re: tocava i tocava vigorosament, cantant amb selvatge frenesí el cant de la batalla de Dan-no-ura. Ells l'agafaren i li cridaren a l'orella:

— Hoichi San! Hoichi San! Veniu amb nosaltres d'una vegada!

Reprenent-los, va dir:

— Interrompre-m d'aquesta manera, davant d'aquesta augusta assemblea, no us serà tolerat.

Malgrat lo sobrenatural de la cosa, els

criats no van poder aguantar-se 'l riure. Segurs de que havia sigut embuixat, van agafar-lo, van posar-lo dret i van obligar-lo per força a tornar al temple, ont li cambiaren immediatament, per ordre del sacerdot, els seus vestits mullats, posant-li nova roba i fent-lo menjar i beure. Llavors el sacerdot demanà una plena explicació de l'extraordinari comportament del seu amic.

Hoichi dubtà molt abans de parlar. Però, a la fi, comprenent que la seva conducta havia realment alarmat i disgustat al bon sacerdot, decidí abandonar la seva reserva i contà tot allò que li havia succeït desde la primera visita del samurai.

El sacerdot va dir:

— Hoichi, pobre amic meu, esteu en gran perill. Quina desgracia per vós no dir-me tot això abans! La vostra meravellosa habilitat en musica vos ha torbat d'una manera extranya. Sapigheu que no heu visitat cap casa, sinó que heu passat les nits al cementiri, entre les tombes dels Heiké; i fou davant de la

tomba d'Antoku Tenno que la nostra gent va trobar vos ahir a la nit, assegut sota la pluja. Tot això que heveu imaginat era una il·lusió, menys el demanar-vos dels morts. Obeint-los una vegada, vos heu posat en el poder llur. Si 'ls torneu a obeir després d'això que ha passat, vos trocejaran. Però ells vos haurien destroçat, de totes maneres, un dia o altre. Jo no podré quedar-me amb vós demà al vespre, perquè m'han vingut a cercar per un altre servei. Però, abans de que me'n vagi es necessari protegir el vostre cos escrivint textos sagrats en ell.

Abans del capvespre 'l sacerdot i el seu acolit van despullar a Hoichi, i amb els pinzells d'escriure van traçar sobre 'l seus pit i esquena, cap, cara i coll, cames, mans i peus (fins les plantes dels peus), i sobre totes les parts del seu cos, el text del sagrat sutra nomenat *Hannya-Shin-Kyo*. Això fet, el sacerdot instruï a Hoichi, dient-li:

— Aquesta nit, així que jo me'n vagi, seieu a la galeria i espereu. Vos cridaran. Però passi 'l que passi, no contesteu ni

us moveu. No digueu res i quedeu-vos assegut, com si meditessiu. Si us moveu o feu soroll, sereu trocejat. No tingueu por, i no penseu en demanar ajuda, perquè ningú pot salvar-vos. Si feu exactament això que us dic, el perill passarà i no haureu de témer re d'aquí endavant.

Després de fer-se fosc, el sacerdot i l'acolit van anar-se'n, i Hoichi va assegurar-se a la galeria, seguint les instruccions donades. Deixà la *biwa* a terra al seu costat i, prenent l'actitut d'una profunda meditació, va romandre tot quiet, tenint compte de tossir o de respirar fort. Així's va estar quatre hores.

Llavors va sentir soroll de passes en direcció al camí. Van passar la porta, van creuar el jardí, van acostar-se a la galeria i van aturar-se directament davant d'ell.

— Hoichi! — cridà la veu profunda.

Però'l cego va contenir la respiració i no va moure-s.

— Hoichi! — cridà asprament la veu per segona vegada.

I una tercera vegada, barbrament:

— Hoichi!

Hoichi estava com si fos de pedra, i la veu grinyolà:

— No contesta! No pot ser! Hem de veure ont es l'home.

Va sentir-se soroll de peus pesats pujant a la galeria. Els peus s'acostaren deliberadament i s'aturaren al costat d'ell. Aleshores, per llargs instants, durant els quals Hoichi sentí el seu cos tremolar tant fort com el bategar del seu cor, hi hagué un gran silenci.

A la fi, la veu malhumorada, murmurà, tocant-lo an ell:

— Aquí hi ha la *biwa*, però del tocador de *biwa* no més en veig les dugues orelles. Això explica per què no contesta: no té boca per contestar: no queda d'ell re més que les orelles. Jo pendré les orelles per donar-les al meu senyor, com a prova de que l'augusta voluntat ha sigut complerta, mentres ha sigut possible.

Al mateix instant Hoichi va sentir-se les orelles agafades per dits de ferro i arrencades. Fou molt gran el seu dolor, però no cridà. Les pesantes passes s'allu-

nyaren de la galeria, baixaren al jardí, empengueren el camí i cessaren. De cada cantó del cap el cego sentia gotejar un calor espès, però no s'atreví a aixecar les mans.

Abans de l'aurora el sacerdot tornà. Anà de cop a la galeria de darrera, caminà i relliscà sobre alguna cosa llefiscosa i féu un crit d'esglai, perquè va veure, a la llum de la seva llanterna, que allò llefiscós era sang. Va veure a Hoichi assegut en actitud de meditació, amb la sang rajant encara de les ferides.

— Oh pobre Hoichi! — cridà el sacerdot, assustat. — Què es això? Vos han ferit?

Al sentir la veu del seu amic, el cego va veure-s salvat. Començà a plorar, i tot plorant contà la seva aventura de la nit.

— Pobre, pobre Hoichi! — exclamà el sacerdot. — Tot per culpa meva! Per la meva greu culpa! A tot arreu del vostre cos els sagrats textos han sigut escrits, excepte en les vostres orelles. Jo vaig confiar a l'acolit aquesta part del treball, i he fet

molt mal fet de no haver-me assegurat de si l'havia feta. Bé: ara ja no pot arreglar-se. Provem de curar les vostres ferides lo més aviat possible. Valor, amic meu! El perill ha passat. Mai més sereu torbat per aquells visitants.

Amb l'ajuda d'un bon metge, Hoichi va curar-se aviat de les seves ferides. L'història de l'aventura va estendre's fins a països molt llunyans i el féu famós. Moltes nobles persones anaren a Akamagaseki pera sentir-lo recitar i li feien grans donatius de diners, arribant a ésser molt ric. Però desde 'l temps de la seva aventura fou conegut solament pel nom de *Mimi-Nashi-Hoichi*¹.

1) Hoichi 'l desorellat.

L'HISTORIA D'O-TEI

FA molt temps, a la ciutat de Niigata, província d'Echizen, vivia un jove nomenat Nagao Chosei.

Nagao era fill d'un metge i van educar-lo per a la mateixa professió del seu pare. Essent encara un noi estava ja promès amb una noia nomenada O-Tei, filla d'un amic del seu pare, havent acordat les dugues families que 'l casament se faria així que Nagao acabés els estudis. Però, tot esperant, la salut d'O-Tei va afeblir-se i als quinze anys fou atacada de mortal consumpció. Quan ella va saber que havia de morir, envià a cercar Nagao per a pendre-n comiat.

Quan ell estigué agenollat al costat del seu llit, ella va dir-li:

— Nagao-Sama, promès meu: nosaltres estavem promesos desde la nostra infantesa i ens haviem de casar al final d'aquesta anyada. Però ara jo m moriré: els Déus saben què es millor per nosaltres. Si jo visqués alguns anys més, causaria solament molestia i penes als altres. Amb aquest fragil cos no podria esser una bona esposa, i fóra molt egoista si desitgés viure per fer-te ditxós. Estic resignada a morir i vui que m prometis que no t'entristiras. Ademés, jo volia dir-te que nosaltres ens trobarem una altra vegada.

— Certament que ns trobarem de nou, — contestà Nagao seriós, — i en aquella Pura Terra no hi haurà'l dolor de la separació.

— No, no, — va respondre ella, molt baix. — No vui dir en la Pura Terra: crec que estem destinats a tornar-nos a veure en aquest món, encara que jo sigui enterrada demà.

Nagao va mirar-la tot sorprès i va veure que ella somreia de la seva admiració. Continuà, amb suau i somnadora veu:

—Sí: vui dir en aquest món, en la nostra vida present, Nagao-Sama. Comptant, naturalment, que tu ho desitgis. Però, perquè sigui, haig de néixer altre cop noia i arribar a la joventut. Per lo tant, has d'esperar quinze, setze anys... Es molt temps... Però, promès meu, ara no més tens dinou anys.

Ansiós de consolar els seus ultims moments, ell va respondre tendrament:

— Esperar-te, promesa meva, serà per mi un plaer més aviat que un deure. Nosaltres estem compromesos pel temps de set existències.

— Però tu dubtes? — preguntà ella, mirant-lo fixament.

— Estimada meva, — contestà ell, — jo dubto que 't pugui regonèixer en un altre cos i amb un altre nom, en no sent que 'm donguis una senyal o penyora.

— Això no ho puc fer, — afegí ella. — Sols els Déus i els Budhes saben com i ont ens tornarem a trobar. Però estic certa, certíssima, que si tu 'm vols tornar a veure, jo podré tornar a tu. Recorda aquestes paraules meves.

No parlà més i els seus ulls van aclucar-se: era morta.

* * *

Nagao estimava molt O-Tei i la seva pena fou profunda. Fèu fer una tauleta mortuòria, hi escrigué 'l *şokumyo*¹, la posà al seu *butsudan*², i cada dia li feia ofrenes. Pensà molt en les extranyes coses que O-Tei va dir-li abans de morir, i, amb el propòsit de complaure 'l seu esperit, va escriure una prometensa solemnia de casar-s'hi si mai tornava an ell en un altre cos. Segellà la promesa amb el seu segell i la posà al *butsudan* al costat de la tauleta mortuòria d'O-Tei.

Però com que Wagao era fill únic, fou necessari que's casés, i va veure's obligat a cedir als desitjos de la seva família i a acceptar una esposa del gust del seu pare. Després del seu matrimoni continuà fent ofrenes a la tauleta d'O-Tei

1) Nom personal d'ella.

2) Relicari budhista.

i sempre la recordava amb amor; però a poc a poc l'imatge d'ella va esborrar-se de la seva memoria com un somni que es difícil de recordar. I els anys passaren.

Durant aquests anys moltes desgracies van caure sobre d'ell. Els seus pares van morir, i després la seva esposa i el seu únic fill. D'aquesta manera quedà sol al món. Aleshores abandonà la casa i emprengué un llarg viatge, esperant que això li faria oblidar les seves penes.

Un dia, en un dels seus viatges, arribà a Ikao, poblet de montanya famós per ses tebies primaveres i per la bellesa dels voltants. A l'hostal ont s'aturà una noia sortí a rebre-l, i a la primera visió de la seva cara sentí bategar el seu cor com no havia bategat mai fins aleshores. Tant meravellosament se semblava a O-Tei, que ell se pessigà per a assegurar-se que no somniava. Quan ella anava i venia, portant foc i menjar o arreglant la cambra del viatger, cada actitud i moviment li recordaven la graciosa imatge de la donzella a la qual havia sigut promès en la seva joventut. Ell va parlar-li, i ella

va respondre amb una dolça, suau i clara veu que va entristir-lo amb tristeses d'altre temps.

Admirat, va preguntar-li:

— Germana: us assembleu tant a una persona que vaig conèixer fa molt temps, que jo he quedat meravellat així que heu entrat en la meua cambra. Perdoneu-me, doncs, si us pregunto ont vareu néixer i com us dieu.

Immediatament, amb aquella inoblidada veu de la morta, ella va respondre:

— El meu nom es O-Tei i tu ets Nagao Chosei d'Etxigo, el meu promès. Fa disset anys que vaig morir a Niigata. Aleshores tu vas prometre casar-te amb mi si mai tornava an aquest món en cos de dòna, i vas segellar la promesa amb el teu segell i vas posar-la al *butsudan*, al costat de la tauleta amb el meu nom. I per això jo he tornat.

Després de dir aquestes paraules va desmaiar-se.

Nagao s'hi casà, i el matrimoni fou molt feliç. Però mai més pogué ella recordar lo que ell va dir-li quan va trobar-

la, ni re de la seva passada vida. El record del seu primer naixement, misteriosament revelat en el moment de trobar-se, s'esborrà per a sempre més.

MUJINA

EN el camí d'Akasaka, a Tokio, hi ha una baixada que l'anomenen Kii-no-kuni-zaka, que vol dir la Baixada de la Província de Kii. Jo no sé per què li diuen la Baixada de la Província de Kii. A un costat d'ella's veu un fossó antic, molt ample i pregon, amb marges alts, coberts de verdor com un jardí, i a l'altre costat s'extenen les altíssimes muralles d'un palau imperial. Abans de que hi haguessin fanals i *jinnrikishas*, aquest indret quedava molt solitari al fer-se fosc, i els noctambuls preferien fer una gran volta a pujar sols la Kii-no-kuni-zaka després del cap-vespre.

I tot perquè una Mujina acostumava passejar per allí.

L'últim home que va veure la Mujina fou un vell comerciant del barri Kio-bashi, que morí fa trenta anys. Veus-en-aquí l'història, tal com ell va contar-la:

Una nit, a hora molt avançada, pujant depressa la Kii-no-kuni-zaka, va veure una dona ajupida al fossó, tota sola i plorant amargament. Tement que intentés matar-se, s'aturà per a oferir-li l'assistència o consol que li pogués donar. Semblava una graciosa, esvelta i elegant persona, i duia el cabell pentinat com el d'una noia de bona família.

— O-jochu!¹ — exclamà ell, acostant-se. — O-jochu, no crideu així! Digueu-me què us passa, i si puc ajudar-vos en alguna cosa, ho faré de bon grat.

Ell se proposava realment fer lo que deia, car era un home molt afable. Ella seguí plorant, amagant la cara en una de les seves llargues mànigues.

— O-jochu! — tornà a dir ell tant gentilment com pogué. — Per favor, per

1) *O-jochu*, «honorables damisela»; fórmula d'educació al dirigir-se a una jova desconeguda.

favor, escolteu-me! Aquest indret no es a propòsit per estar-s'hi al vespre una damisela! No crideu, vos ho prego! Dieu-me no més com podria ser-vos útil!

De sobte va aixecar-se, va girar-li l'esquena i seguí plorant i gemegant tapant-se amb la màniga. Ell posà sa mà, suauement, sobre l'espatl্লা d'ella i suplicà:

— O-jochu! O-jochu! O-jochu! Escolteu-me sols un moment! O-jochu!

Aleshores aquella O-jochu va girar-se en rodó, deixà caure la seva màniga, apartà les mans del seu rostre, i l'home vegé que no tenia ni ulls ni nas ni boca; i ell cridà, esfereït, i fugí.

Per la Kii-no-kuni-zaka va córrer com un esperitat, i tot era fosc i buit davant d'ell, no gosant mirar endarrera, fins que va veure una llanterna tant llunyana que semblava ·l feble resplendor d'un foc-follet. Anà en direcció d'ella i resultà ser la llanterna d'un venedor ambulat de *soba*¹, que havia situat el seu lloc de

1) *Soba*, preparació de farina de blat, semblant als nostres fideus.

venda al peu del camí; però qualsevol llum i qualsevol ser humà era bo, després de lo que havia succeït.

Va llençar-se als peus del venedor de *soba*, cridant:

— Ah! Ah! Ah!

— *Koré! Koré!* — exclamà rudament el venedor. — Què hi ha? Què us passa? Algú us ha ferit?

— No. Ningú m'ha ferit, — sospirà. — Sols... Ah! Ah!

— Sols vos han amenaçat? — demanà 'l venedor, amb veu aspra. — Eren lladres?

— No eren lladres, no eren lladres, — murmurà l'home, esporuguit. — Jo he vist... he vist una dòna al fosso... i m'ha ensenyat... Ah! Jo no us puc dir lo que m'ha ensenyat!

— Eh? Era alguna cosa així lo que us ha ensenyat? — cridà 'l venedor de *soba*, mostrant la seva cara, que era igual que un ou.

I al mateix temps la llum va desaparèixer.

UBAZAKURA

FA trescents anys, en el poble d'Asamimura, del districte Onsenkori, de la província d'Iyo, hi vivia un bon home nomenat Tokubei. Era la persona més rica del districte i *muraora* o arcalde del poble. En moltes coses era afortunat, però arribà a quaranta anys sense conèixer la felicitat d'esser pare. A causa d'això, ell i la seva esposa, afligits de no tenir successió, van endreçar moltes pregaries al déu Fudo Myo O, que tenia un famós temple, anomenat Saihoji, a Asamimura.

A la fi foren escoltades llurs oracions i l'esposa de Tokubei donà vida a una filla. La nena era molt xamosa i rebé'l nom d'O-Tsuyu. Com la llet de la mare

era deficient, van pendre una dida, nomenada O-Sodé, per a criar-la.

O-Tsuyu va créixer i va fer-se una xamosíssima donzella, però a l'edat de quinze anys va caure malalta i els metges van creure que no'n sortiria. Aleshores la dida O-Sodé, que estimava O-Tsuyu amb amor real de mare, anà al temple Saihoji i pregà fervorosament a Fudo-Sama per la salut de la donzella. Cada dia, durant vintiu dies, anà al temple i pregà, i, després d'aquests dies, O-Tsuyu guarí aviat i totalment.

Hi hagué llavors gran alegria a casa de Tokubei, i ell donà una festa a tots els amics per a celebrar el guariment.

A la nit del dia de la festa la dida O-Sodé s'emmalaltí tot d'una, i, a la matinada, el doctor que havien anat a cercar anuncià que s'estava morint.

Aleshores la família, apesurada, s'ajuntà al voltant del seu llit per a pendre'n comiat. Però ella va dir-los:

— Es temps de que us digui alguna cosa que no sabeu. Les meves oracions han sigut escoltades. Vaig pregar a Fudo-

Sama que'm permetés morir en lloc d'O-Tsuyu, i aquest gran favor m'ha sigut concedit. Per lo tant, no heu d'entristir-vos per la meva mort. Més vui demanar-vos una cosa. Vaig prometre a Fudo-Sama que plantaria un cirerer en el jardí de Saihoji, en acció de gracies i com a commemoració. Com que jo no podré plantar-lo, us prego que compliu per mi la prometença. A reveure, amics estimats, i recordeu que jo soc feliç morint per la salvació d'O-Tsuyu.

Després dels funerals d'O-Sodé, un cirerer jove, el més hermós que van poder trobar, fou plantat en el jardí de Saihoji pels pares d'O-Tsuyu. L'arbre va créixer i prosperà, i al setzè dia del segon mes de l'any següent florí d'una manera meravellosa. I continuà florint així doscents cinquanta quatre anys, sempre'l setzè dia del segon mes; i les seves flors, blanques i rosades, eren com els mugrons del pit d'una dona ruixats amb llet. I el poble'l nomenà *Ubazakura*¹.

1) El cirerer de la dida.

UN SECRET MORT

FA una pila d'anys, en la província de Tamba, hi vivia un comerciant molt ric que's deia Inamuraia Gensuké, que tenia una filla nomenada O-Sono. Com que era molt manyosa i maca, no va voler que rebés l'educació deficient que'ls mestres rurals podien oferir-li, i va enviar-la a Kioto, a casa d'uns correspon-sals de confiança, perquè pogués ser edu-cada de la manera polida i elegant com ho eren les dames de la capital. Quan fou ben educada, va casar-se amb un amic de la família del seu pare, un comerciant nomenat Nagaraia, i visqué feliçment amb ell prop de quatre anys. Van tenir un fill, un noi. Però O-Sono

va caure malalta i morí al quart any de matrimoni.

La nit següent dels funerals d'O-Sono, el seu fillet va dir que la seva mare havia tornat i que s'estava a la cambra de dalt. Ella li havia somrigut, però no li havia parlat, i ell agafà por i baixà corrent. Llavors alguns de la família van pujar a la cambra que havia sigut d'O-Sono i van quedar tots esparverats veient, a la llum d'una llantia que hi havia encesa davant d'una capelleta, la figura de la mare morta. Semblava com si estés dreta davant d'una *tansu*¹ que contenia encara els seus vestits i la seva roba. El cap i les espatlles se veien distintament, però de cintura en avall la figura s'aprimava fins a quedar invisible: era com una imperfecta refracció d'ella, transparent com una ombra sobre l'aigua.

La gent va esporuguir-se i se n'anà de la cambra. En sent abaix van parlar i van consultar-se, i la mare del marit d'O-Sono va dir:

1) Calaixera.

— La dòna s'apassiona de les seves petites coses, i O-Sono estava molt encarinyada amb les seves. Potser ha tornat per mirar-les. Moltes persones mortes fan això fins que'ls objectes són donats al temple parroquial. Si nosaltres presentem les robes i cenyidors d'O-Sono al temple, el seu esperit trobarà probablement repòs.

Va acordar-se que això's faria com més aviat millor; de manera que al matí següent van buidar els calaixos i tots els trajos i robes d'O-Sono van ser portats al temple. Però ella tornà aquella nit i l'altra, mirant la *tansu* com abans. Tornà encara moltes altres nits, i la casa va devenir una casa d'espant.

La mare del marit d'O-Sono anà aleshores al temple i va dir al primer sacerdot allò que havia succeït, demanant-li consell. El temple era un temple Zeu, i el primer sacerdot era un vell molt savi, nomenat Daigen-Osho. Ell va respondre:

— Hi deu haver alguna cosa per la qual ella passa ansia, dins la *tansu* o prop d'allí.

— Nosaltres hem buidat tots els calaixos, — replicà la vella, — i no hi ha re dins la *tansu*.

— Està bé, — va dir Daigen-Osho. — Aquesta nit jo aniré a casa vostra, vetllaré en aquella cambra i veuré què pot fer-se. Doneu ordre que ningú entri a la cambra mentres jo vetllo, si no crido.

Després del capvespre Daigen-Osho anà a la casa i trobà la cambra preparada per a ell. Va estar-se tot sol llegint els sutras i res aparegué fins després de l'hora *ne-no-koku*¹.

Aleshores la figura d'O-Sono va dibuixar-se de sobte davant de la *tansu*. La seva cara tenia una expressió de grandíssim anhel, amb els ulls fixats invariablement sobre la *tansu*.

El sacerdot recità la sagrada fórmula prescrita per semblants casos i, dirigint-se a la figura amb el *Kaimyo*² d'O-Sono, va dir:

1) Entre la mitja nit i les dugues de la matinada.

2) Nom postum.

— He vingut aquí per ajudar-vos. Potser hi ha alguna cosa en la *tansu* que us té ansiosa? Puc provar de trobar-la per vós?

La figura semblà assentir amb un lleuger moviment de cap, i el sacerdot, aixecant-se, obrí 'l calaix de dalt: estava buid. Successivament obrí 'l segon, el tercer i el quart calaix; buscà cuidadosament darrera i sota d'ells i examinà minuciosament l'interior de la calaixera. No trobà re. Però la figura continuava mirant tant ansiosament com abans.

— Què pot voler? — va pensar el sacerdot.

Tot d'una se li va ocórrer que podria haver-hi alguna cosa amagada sota 'l paper amb que 'ls calaixos estaven forrats. Aixecà 'l paper del primer calaix: res. Aixecà 'l paper del segon i del tercer calaix: tampoc res. Però sota del paper del calaix de baix trobà una carta.

— Es això la cosa que us tenia tant inquieta? — preguntà.

La figura de la dòna 's girà an ell, l'esllanguida mirada fixa en la carta.

— Voleu que la cremi per vós? —
preguntà ell.

Ella va inclinar-se.

— Serà cremada al temple aquest
mateix dematí, — va afegir ell, — i ningú
la llegirà, sinó jo.

La figura somrigué i va esborrar-se.

L'auga apuntava quan el sacerdot
baixà les escales per a trobar a la família,
que l'esperava amb ansietat.

— No tingueu por, — va dir-los; — no
apareixerà mai més.

I mai més tornà a aparèixer.

La carta fou cremada. Era una missi-
va d'amor escrita a O-Sono quan estu-
diava a Kioto. Però únicament el sacerdot
va saber què deia i el secret morí amb ell.

JIKINIUKI

UNA vegada, quan Muso-Kokushi, sacerdot de la secta Zeu, viatjava sol per la província de Mino, va perdre's en un indret de la montanya ont no hi havia ningú per a guiar-lo. Una bona estona anà esmaperdut, i començava a desesperar de trobar alberg aquella nit, quan va veure al cim d'un turó il·luminat pels darrers raigs de sol una ermita de les anomenades *anjitsu*, que són construïdes per a sacerdots solitaris. Semblava ruïnosa, però va encaminar-s'hi i trobà que era habitada per un sacerdot molt vell, al qual demanà per favor hostatge per aquella nit. El vell s'hi negà rudament, però dirigí a Muro vers un poblet que's

veia al fons d'una vall propera, ont li donarien menjar i allotjament.

Muso s'encaminà al poblet, que's composava d'una dotzena de masos, i fou afablement rebut a casa del cap. Quaranta o cinquanta persones estaven reunides a la cambra principal en el moment de l'arribada de Muso; però an ell van conduir-lo a una cambra apart, ont li van servir menjar i beure. Com que estava molt cansat, va anar-se'n a dormir desseguida; però un xic abans de la mitja nit van despertar-lo uns plors que venien de la cambra del costat. Van separar els paravents suaument, i un jove portant una llanterna encesa entrà a la cambra, va saludar-lo respectuosament i va dir-li:

— Reverent senyor: es el meu penós dever dir-vos que ara soc el cap d'aquesta casa. Ahir era solament el fill més gran. Quan vareu arribar, cançat com estaveu, no varem voler dir-vos la situació d'aquesta casa, perquè la vostra delicadesa no us impedís posar-hi. Per aquest motiu no us varem dir que'l pare havia mort poques hores abans. La gent que hi havia

a la cambra gran són els habitants d'aquest poble, que van reunir-se aquí per a oferir els últims respectes al mort. Ara se'n van cap a un altre poble una hora i mitja lluny, perquè es costum que ningú de nosaltres pot quedar-se al poble la nit següent a la qual hi ha hagut una mort. Nosaltres fem les ofrenes i pregaries convenients i ens en anem, deixant el cos sol. A la casa ont ha sigut deixat un mort d'aquesta manera succeeixen coses extraordinaries. Per lo tant, crec que serà millor per vós que vingueu amb nosaltres a l'altre poble. Però, tal vegada, essent vós sacerdot, no teniu por de dimonis o esperits. Si no temeu quedar-vos sol amb el cos mort, sereu molt ben vingut en aquesta pobra casa. Malgrat això, ningú, excepció feta d'un sacerdot, s'atreveria a quedar-se aquí aquesta nit.

Muso va respondre:

— Vos agraeixo molt la vostra bona intenció i la generosa hospitalitat, però'm sab greu que no'm diguessiu re de la mort del vostre pare quan vaig arribar;

car, encara que estava una mica cansat, no n'estava tant que pogués trobar cap dificultat en complir el meu deure de sacerdot. Si vós m'ho haguessiu dit, hauria fet el servei abans de la vostra marxa. De totes maneres faré les pregaries de costum quan sereu fòra i vetllaré 'l mort fins al dematí. No sé lo que voleu dir amb les vostres paraules referent al perill de quedar-se aquí sol; però jo no tinc por de dimonis ni d'esperits. No passeu, doncs, ansia per mi.

An el jove van plaure-li aquestes paraules i expressà la seva gratitut en termes dignes. Aleshores els altres membres de la família i els veïns que hi havia en la cambra gran, al saber les amables ofrenes del sacerdot, van anar a remerciar-lo, després de lo qual l'amo de la casa va dir:

— Ara, reverend senyor, sentim molt haver-vos de deixar sol; però, segons la llei del nostre poble, ningú de nosaltres pot estar-se aquí més enllà de mitja nit. Vos preguem, honorable senyor, que vigileu bé 'l vostre cos, mentres nosaltres

no podem vetllar-vos. Si arribessiu a sentir o veure alguna cosa d'extraordinari durant la nostra absència, vos prego que'ns digueu lo que passi quan tornarem al matí.

Tots deixaren llavors la casa, menys el sacerdot, que anà a la cambra ont hi havia el cos del mort.

Les ofrenes de costum havien sigut posades davant del cadavre, i una petita llantia budhista, *tomyo*, cremava. El sacerdot recità el servei i executà les cerimònies funerals, després de lo qual entrà en meditació. Meditant així estigué algunes hores silencioses; tot era callat en el poble desert. Però quan el silenci de la nit era més profund, entrà sense fer soroll una fantasma indecisa i immensa, i al mateix moment Muso va sentir-se sense poder de moure's o de parlar. Va veure que el fantasma aixecava el cos com si tingués mans i el devorava més depressa que un gat se menja un ratolí, començant pel cap i menjant-s'ho tot, els cabells i els ossos, i fins la mortalla. I la cosa mons-

truosa, després d'haver consumit el cos, se girà cap a les ofrenes i també se les menjà. Aleshores va anar-se'n tant misteriosament com havia vingut.

Quan els del poblet van tornar l'endemà dematí, van trobar al sacerdot esperant-los a la porta de la casa del cap. Tots, l'un després de l'altre, van saludar-lo, i quan van haver entrat i mirat la cambra gran, ningú va mostrar-se sorprès per la desaparició del mort i de les ofrenes. Però l'amo de la casa va dir a Muso:

— Reverend senyor: de segur que heu vist alguna cosa desagradable aquesta nit. Tots nosaltres passavem ansia per vós, i estem molt contents de trobar-vos viu i sà. De bona gana hauriem quedat amb vós si hagués sigut possible. Però la llei del nostre poble, com ja vaig dir-vos ahir vespre, ens mana que abandonem les nostres cases així que hi ha hagut una mort i que el cos quedi sol en el poble. Quan aquesta llei no s'ha complert, immediatament ha sobrevingut una gran

desgracia. Quan se compleix veiem que a la tornada el cos i les ofrenes han desaparegut. Potser sabeu la causa?

Muso va parlar de l'indecís i horrible fantasma que havia entrat a la gran cambra per devorar el cos i les ofrenes. Ningú va sorprendre's de la narració i l'amo de la casa observà:

— Lo que ens haveu dit, reverend senyor, està d'acord amb lo que ens han vingut dient sobre això desde temps antics.

Muso va preguntar:

— Que no executa mai el servei fune-
ral pels vostres morts el sacerdot del cim
del turó?

— Quin sacerdot? — preguntà el jove.

— El sacerdot que ahir va dir-me
que'm dirigís an aquest poble, — va res-
pondre Muso. — Vaig trucar a la seva
anjitsu, sobre el turó d'allà lluny. No va
voler allotjar-me, però va dir-me que
vingués aquí.

Els que escoltaven van mirar-se'ls
uns als altres amb gran estupefacció, i,
després d'un moment de silenci, l'amo de
la casa va dir:

— Reverend senyor, no viu cap sacerdot ni hi ha cap *anjitsu* sobre 'l turó. Fa moltes generacions que no resideix cap sacerdot en tot aquest veinat.

Muso no va dir re més referent an això perquè era evident que'ls del poble suposaven que havia sigut embruixat per algun esperit. Però, després d'haver-se despedit i informat de la ruta que havia de seguir, volgué veure de nou l'ermita del turó pera averiguar si havia sigut realment enganyat. Trobà l'*anjitsu* sense cap dificultat, i aquesta vegada 'l vell ermità va dir-li que entrés. Al ser dintre, l'ermità, humilment, va inclinar-se davant d'ell, exclamant:

— Ah! Estic avergonyit! Estic molt avergonyit! Estic excessivament avergonyit!

— No heu d'estar avergonyit per haver-me negat l'hostatge, — digué Muso. — Vareu dirigir-me al poble d'allà al lluny, ont he sigut amablement tractat. Vos remercio coralment per aquest favor.

— Jo no puc donar hostatge a ningú, — va respondre 'l solitari, — i no es pel

refús que estic avergonyit, sinó perquè vós m'havieu vist en la meva real figura, puix soc jo 'l que ha devorat el cos i les ofrenes la darrera nit davant dels vostres ulls. Sapiguet, reverend senyor, que jo soc un *jikiniuki*, un menjador de carn humana. Tingueu pietat de mi i permeteu que us confessi la secreta falta per la qual he sigut reduït an aquesta condició. Fa temps, molt temps, que jo era sacerdot en aquesta desolada regió. No n'hi havia d'altre, de sacerdot. En aquell temps, per lo tant, els cossos dels habitants de la montanya que morien solien portar-los aquí, devegades desde molt lluny, perquè jo pugués dir sobre d'ells els sagrats textos. Però jo recitava 'l servei i executava 'l rite sols com materia de negoci: pensava solament en els aliments i en les robes que la meva sagrada professió m'impedia portar. A causa d'aquesta impietat egoista vaig renéixer, immediatament després de la meva mort, en l'estat de *jikiniuki*. Desde aleshores tinc obligació d'alimentar-me amb els cossos dels habitants d'aquest districte que moren,

cada un dels quals he de devorar de la manera que heu vist la darrera nit. Ara, reverend senyor, permeteu que us demani que executeu un servei *segaki*¹ per mi: ajudeu-me, amb les vostres oracions, vos ho suplico, perquè pugui sostreure-m'aviat d'aquesta horrible existencia.

Així que acabà de formular la seva petició va desaparèixer, desapareixent també l'hermita al mateix temps. I Muso Kuku-shi va trobar-se agenollat, tot sol, entre mig de l'alta herba, al costat d'una antiga i molçosa tomba de les anomenades *gorin-ishi*², que semblava esser la tomba d'un sacerdot.

1) Especial per aquests casos.

2) Literalment «pedra de cinc cercles», alegoria significat els cinc elements místics: Eter, Aire, Foc, Aigua i Terra.

O-JUKI

EN un poble de la província de Musashi vivien dos llenyataires: Mosaku i Minokichi. En el temps de que parlo, Nosaku era ja molt vell, i Minokichi, l'aprenent, era un minyó de divuit anys. Cada dia anaven plegats a un bosc unes dugues hores lluny del poble. Per a anar-hi s'havia de creuar un riu molt ample, que's passa en una barca. En aquell indret s'hi havien construït diversos ponts, però tots havien sigut arrogegats per una riuada: cap pont podia resistir la força de la corrent, quan el riu s'inflava.

Mosaku i Minokichi tornaven cap a

casa un vespre que feia molt fret, quan començà a nevar abundantament. A l'arribar al pas de la barca, el barquer no hi era i la barca estava amarrada a l'altra vora de riu. En l'impossibilitat de passar-lo, van decidir aixoplugar-se dins la cabana del barquer, creient-se encara molt afortunats de poder trobar aquell hostatge. A la cabana no hi havia braser, ni lloc a propòsit per fer-hi foc, i era molt petita, amb una sola porta i sense finestra. Mosaku i Minokichi van tancar la porta i van ajeure-s per a descansar, posant-se a sobre 'l mantell de palla que portaven per a preservar-se de la pluja. De primer no van sentir gaire fret i van pensar que 'l mal temps no duraria.

El vell va adormir-se desseguida, però 'l jove estigué despert molt temps, escoltant l'udolant soroll del vent i el copejar de la neu contra la porta. El riu remorejava i la cabana cimbrejava i cruixia com un jonc en mar tempestuosa. Feia un temperi horrible, l'aire s'enfredoria per moments, i Minokichi tremolava sota 'l mantell de palla. Però, a

la fi, malgrat el fret, també va adormir-se.

La fredor de la neu que li cobria 'l rostre va despertar-lo. La porta de la cabana havia sigut forçada, i a la claror de la neu va veure dintre d'ella una dòna tota blanca. Estava inclinada damunt de Mosaku, tirant-li 'l seu alè, que era com un fum blanc i brillant. Quasi al mateix temps va girar-se a Minokichi i s'aturà davant d'ell. Aquest volgué cridar, però no pogué pronunciar ni una paraula. La dòna blanca s'inclinà sobre d'ell més i més fins quasi tocar-lo, i ell vegé que era hermosíssima, encara que 'ls seus ulls fecin por. Per un instant ella 'l mirà; després somrigué i murmurà:

— Jo volia tractar-te com a l'altre home, però sento pietat per tu, perquè ets tant jove. Tu ets un jove guapo, Minokichi, i ara no 't faré mal. Però si mai arribes a dir, ni a la teva mare, lo que has vist aquesta nit, jo ho sabré i llavors te mataré. Recorda lo que 't dic!

Dites aquestes paraules, va girar-li l'esquena i se n'anà. Aleshores ell s'adonà

de que's podia moure, s'aixecà, sortí i mirà. Però no va veure enlloc la dòna, i la neu entrava furiosament a la cabana. Minokichi tancà la porta i l'assegurà apoiant-hi barrots de fusta. Li semblà molt estrany que'l vent hagués obert la porta: cregué que tot havia sigut un somni i que podia haver pres la claror de la neu per una dòna tota blanca; però no n'estava gaire segur. Cridà a Mosaku i s'assustà perquè'l bon vell no contestava. Anà palpant i tocà la cara de Mosaku, i trobà que era gelada. Mosaku estava rigid, mort...

A la matinada la tempestat passà, i quan el barquer tornà a la cabana, un xic després de sortir el sol, trobà a Minokichi extès a terra sense sentits, al costat del cos gelat de Mosaku. El barquer va socórrer a Minokichi, que aviat tornà en sí, però estigué molt temps malalt a causa del fret sofert en l'horrible nit. Havia quedat molt assustat de la mort del vell, però no va dir-ne res a ningú de la visió de la dòna vestida de

blanc. Tant aviat com se posà bo, tornà a treballar en el seu ofici, anant cada dematí sol al bosc i tornant al capvespre amb els feixos de llenya, que la seva mare li ajudava a vendre.

Una tarda d'hivern de l'any següent, quan tornava a casa, alcançà en el seu camí a una noia que feia la mateixa ruta. Era una noia alta, primeta, molt bonica, i contestà a la salutació de Minokichi amb una veu tant agradable com el cant dels aucells. Ell va posar-se al costat d'ella i van començar a parlar. La noia va dir que's deia O-Juki¹, que havia perdut darrerament pare i mare, i que anava a Iedo, ont tenia algunes pobres relacions que podrien ajudar-la a trobar una col·locació com a minyona. Minokichi quedà encantat de la noia, i com més la mirava, més maca la trobava. Ell va preguntar-li si estava promesa, i ella, rient, va respondre que no. Aleshores ella va preguntar-li si era casat o promès, i ell va contes-

1) *Juki*, neu.

tar-li que, encara que no havia de mantenir més que a la seva mare viuda, encara no havia pensat en casar-se perquè era molt jove.

Després d'aquestes confidències van caminar una bona estona sense dir-se res; però, com diu el proverbi, «quan el desig hi es, els ulls poden dir tant com la boca». A l'arribar al poble s'havien agraït l'un a l'altre, i Minokichi va convidar a O-Juki a descansar un moment a casa seva. Després d'una tímida indecisió, va consentir-hi. La seva mare va donar-li la benvinguda i preparà menjar calent per ella. O-Juki va conduir-se tant gentilment que fou molt simpàtica a la mare de Minokichi, la qual va convèncer-la de que retardés el seu viatge a Iedo. I el natural acabament de la cosa fou que O-Juki no anà mai a Iedo, quedant-se a la casa com «honoràble nora».

O-Juki era una nora molt bona. Quan la mare de Minokichi morí, uns cinc anys després, les seves darreres paraules foren d'afecte i de lloança per l'esposa del

seu fill. O-Juki donà a Minokichi deu fills, nens i nenes; fills hermosos tots ells i de pell blanquíssima. La gent del poble tenien a O-Juki com una persona meravellosa, de naturalesa diferent a la llur. La major part de les dònnes del camp envelleixen aviat, però O-Juki, malgrat haver sigut mare de deu fills, era tant jove i tant fresca com el dia que van veure-la per primera vegada.

Un vespre, quan els nens ja eren a dormir, O-Juki cosia a la claror d'una bombeta de paper, i Minokichi, mirant-la, va dir:

— Veient-te aquí cusint, amb la claror reflectint-se en la teva cara, me recorda una cosa molt extranya que va succeir-me quan era un minyó de divuit anys. Vaig veure aleshores algú tant blanc i tant hermós com ets tu ara. Sí: ella s'assemblava molt a tu.

Sense alçar els ulls de la roba que cusia, O-Juki va respondre:

— Parla-m d'ella. Ont la vas veure?
Minokichi parlà de la terrible nit de

la cabana del barquer, de la dòna blanca que va aturar-se davant d'ell, somrient i murmurant, i de la silenciosa mort del vell Mosaku. I va afegir:

— Dormit o despert, ha sigut l'única vegada que vaig veure un ser tant hermos com tu. Es clar: allò no era un ser humà. A mi'm feia molta por, molta por, però era tant blanca! En realitat no he sabut mai ben bé del cert si va ser un somni o si vaig veure a la Dòna de la Neu.

O-Juki llençà lo que cosia, s'aixecà, va decantar-se cap ont seia Minokichi i va cridar-li a la cara:

— Era jo, jo, jo! O-Juki era! I et vaig dir que't mataria si mai en deies un mot! Si no fos pels nens que dormen allà, et matava ara mateix! Tingues molt compte, però molt compte, perquè si mai estessin queixosos de tu, te tractaré com te mereixes!

Mentres cridava la seva veu s'anava aprimant fins arribar a esser com el xiulet del vent; quan acabà, el cos va derritir-se en un vapor blanquinós i brillant que pujà cap al sostre i fugí per la xemeneia. Mai més van tornar-la a veure.

AOIAGI ¹

EN temps de Bummei (1469-1486) vivia un jove samurai nomenat Tomotada, que estava al servei de Hatakeiama Ioshimune, baró de Noto. Tomotada havia nascut a Echizen, però de molt petit havia entrat com a patge al palau del daimio de Noto i havia sigut educat, baix la protecció del príncep, per a la professió de les armes. Al fer-se gran provà que era tant bon estudiant com bon soldat, i el príncep continuà protegint-lo. Era molt admirat i estimat dels seus companys samurais, perquè estava dotat d'un bon caracter, de gran agilitat i d'una remarcable bellesa.

(1) Salzer verd.

Quan tenia a la ratlla de vint anys va esser enviat amb una missió privada al gran daimio de Kioto, Hosokawa Masamoto. Com li havien manat que passés per Echizen, Tomotada va demanar, i van concedir-li, permís per visitar a la seva mare, viuda. Va marxar en el temps més fret de l'any, i la terra estava tota coberta de neu, i la temperatura era tant baixa que, tot i essent el seu cavall molt fort, va veure-s obligat a viatjar lentament. El camí que havia de seguir atravesava una regió montanyosa, ont els relleus eren pocs i molt distanciats l'un de l'altre; de manera que'l segon dia de viatge, després d'una jornada molt fadigosa, va comprendre que no arribaria al lloc proposat sinó de nit i molt tard. Estava enguniós, i tenia raó d'estar-ho, perquè va nevar tant i feia un vent tant fret que'l seu cavall va començar a defallir. En aquell moment Tomotada va veure, amb sorpresa, una caseta al cim d'un coll proper, ont hi havia alguns salzers.

Amb gran dificultat féu arribar el cansat cavall fins a la casa, i trucà fort a

les portes, closes per resguardar-se del fret i de la neu. Una dona vella va obrir, i exclamà, plena de compassió, veient a l'hermós estranger:

— Ah! Quina llastima! Un jove cavaller viatjant sol en aquest temps! Dig-neu-vos entrar, senyor.

Tomotada baixà del cavall, i, entrant dintre la casa, va veure prop del foc, fet de bambús, un home vell i una noia, que van invitar-lo respectuosament a acostar-se, mentres li preparaven un xic de vi d'arroç i alguna cosa per menjar. La noia va desaparèixer darrera un paravent, no sense que Tomotada hagués observat, amb sorpresa, que era meravellosament hermosa, malgrat els seus vestits pobres i la seva llarga i extesa cabellera en desordre. Va pensar que era molt extrany que una noia tant xamosa visqués en un indret tant solitari i miserable.

El vell va dir-li:

— Honorable senyor, el poble més proper es lluny, cau molta neu, el vent fueteja i el camí es molt dolent; per lo tant, seria perillós continuar el vostre

viatge aquesta nit. Encara que aquesta cabana sigui indigna de la vostra presència i que nosaltres no tinguem cap comoditat per oferir-vos, potser farieu bé de passar la nit aquí. Nosaltres cuidarem el vostre cavall.

Tomotada acceptà l'invitació, content de poder tornar a veure la noia. No trigà gaire a sortir per servir-li'l vi. S'havia canviat la roba i pentinat la cabellera extesa. A l'inclinar-se d'ella per omplenar la copa, Tomotada va veure que era incomparablement més hermosa que totes les dones que fins llavors havia vist, i va trobar-li una cadència en tots els moviments que'l va sorprendre i va encantar-lo. Els pares van començar a excusar-la dient:

— Senyor, la nostra filla Aoiagi ha crescut aquí a montanya, quasi sola, i no sab servir amb gentilesa. Us preguem que perdoneu la seva necetat i ignorancia.

Tomotada va protestar dient que mai hauria pogut esperar esser servit per una donzella tant encisadora. No

podia separar d'ella la mirada, encara que veiés que la seva admiració la feia enrogir, i deixà refredar-se'l vi i el menjar davant d'ell sense tastar-los.

La mare va dir:

— Amable senyor, esperem que us dignareu menjar i beure un xic, encara que lo que us hem servit sigui molt dolent; perquè deveu sentir-vos feble després del viatge.

Aleshores, per a complaure als vells. Tomotada va fer lo que va poder per a menjar i beure, però l'encís de la donzella l'atreia sempre més. Va parlar amb ella i va trobar la seva veu tant dolça com l'expressió de la seva cara. Ella podia haver sigut criada entre montanyes; però, en aquest cas, els seus pares deurién haver sigut algun temps persones d'alt estament, perquè parlava i's movia com una molt ben educada damisela. De sobte s'adressà an ella amb les paraules d'un poema — que era també una pregunta — inspirat per l'encís del seu cor:

Tadzuncisuru,

*Hana ka tote koso,
Hi wo kurase,
Akenu ni otoru
Akane sasuran?* ¹

Sense dubtar ni un moment, ella va respondre amb aquests versos:

*Ixuru hi no
Honomeku iro wo
Waga sode ni
Tsutsumaba asumo
Kimiia tomaran.* ²

Així va saber Tomotada que ella acceptava la seva admiració, i va sorprendre-s tant de l'art amb que ella havia expressat en vers els seus sentiments, com

1) Una traducció literal es impossible. Lo que Tomotada volia dir es: «Mentres viatjava per visitar la meva mare, vaig trobar una noia hermosa com una flor, i per ella estic avui aquí. Hermosa: ¿per què estas enrogida amb color d'aurora abans de la vinguda del sol? Vol dir això que m'estimes?».

2) «Si amb les meves mànigues amago l'hermós color de l'aurora, llavors potser el meu senyor se quedarà a la vinguda del matí.»

encantat per la promesa que en ells li havia fet. Estava segur de que en tota la vida no podria trobar una noia més xamossa i encisadora que aquella rustega donzella que estava davant d'ell, i sentia en el seu cor una veu que li deia: «Pren la sort que els déus han posat en el teu camí». Estava enamorat, tant enamorat, que, sens cap previ raonament, demanà als vells que li donguessin llur filla en matrimoni, dient-los al mateix temps el seu nom i llinatge i la seva categoria dins la cort del baró de Noto. Els vells van inclinar-se profundament davant d'ell amb exclamacions de sorpresa i agraiment. Però, després d'alguns moments de dubte, el pare va dir:

— Honorable senyor, vós sou una persona d'elevada posició i en estat d'obtenir coses encara més elevades. El favor que us digneu oferir-nos es massa gran. Verament no pot ser expressada ni mesurada la nostra gratitut. Però la nostra filla es una pagesa tonta, d'humil naixement, sense educació ni instrucció de cap mena, i seria impropri perme-

tre que arribés a ser l'esposa d'un noble samurai. D'això no està bé ni parlar-ne. Més, ja que us agrada la noia i heveu tingut la benevolença de perdonar-li la seva falta de gràcia i la seva rudesia, nosaltres us-e la donem de bon grat, com a humil sirventa. Digneu-vos fer d'ella, en endavant, segons la vostra augusta voluntat.

A l'endemà, passada ja la tempesta, el sol va aparèixer en un cel sense núvols. Encara que les mànigues d'Aoiagi ocultessin als ulls del seu aimador el color rosat de l'aurora, ell no podia quedar-se allà. Però no va poder resoldre-s a marxar sense la noia; i, quan ja estava tot apariat per al seu viatge, va dir als pares:

— Encara que pugui semblar ingràtit demanar més de lo que he rebut, jo us prego una vegada més que'm dongueu la vostra filla per muller. Ara'm seria molt dolorós separar-me d'ella, i, ja que està disposada a acompanyar-me, si vós ho permeteu, la pendré tal com es. Si me la doneu, jo us estimaré com a pares.

I al mateix temps us prego que accepteu aquesta pobra recompensa de la vostra bona hospitalitat.

Dient això va posar davant dels pares una bossa de *riò* d'or. Però el vell, després de moltes inclinacions, va refusar gentilment i va dir-li:

— Estimat senyor, l'or seria inútil per nosaltres, i vós el necessitareu probablement en el vostre viatge. Nosaltres no comprem re, i mai podriem, encara que volguéssim, gastar tot aquest diner. Tocant a la noia, ja us-e l'hem donada lliurement, i us pertany. Per lo tant, no es necessari demanar el nostre consentiment per emportar-vos-la. Ja us ha dit que desitja i espera acompanyar-vos i ser la vostra sirventa, mentres vós pogueu soportar la seva presència. Nosaltres som excessivament feliços sabent que us digneu acceptar-la, i us preguem coralment que no us molesteu per nosaltres. Som vells, i de totes maneres havíem de separar-nos dintre poc temps. Per nosaltres es una gran joia que us-e l'endugueu.

Inutilment va assajar Tomotada de persuadir als vells que acceptessin el seu present; però ells no apreciaven el diner; al contrari, va veure que desitjaven confiar el destí de la noia a les seves mans, i per això va decidir-se a endur-se-la. Veient això, va posar-la sobre'l cavall i, prenent comiat dels pares amb expressions de gratitud, va partir.

—Honorable senyor,—li deia 'l pare, —som nosaltres i no vós que hem d'estar agraits. Tenim la seguretat de que sereu bo per la nostra filla i no tenim por pel seu benestar.

Tomotada va arribar a Kioto.

* * *

Un samurai no pot casar-se sense consentiment del seu senyor, i Tomotada no podia esperar obtenir el consentiment abans de complir la seva missió. En aquestes circumstancies, tenia raó de témer que la bellesa d'Aoiagi pogués atreure una perillosa atenció, i tant com va poder va amagar-la als ulls de la gent

de Kioto. Però un cortesà del baró Hosokawa va veure un dia a Aoiagi, va descobrir les seves relacions amb Tomotada, i desseguida ho va dir al seu daimio. I el daimio, que era un jove príncep al qual li agradaven molt les noies boniques, va ordenar que conduïssin la noia al palau, com així va fer-se immediatament, sense cerimònies.

Tomotada va entristir-se indescriptiblement, perquè no podia re contra'l daimio. Ell no era més que un humil missatger al servei d'un daimio llunyà, i en aquell moment estava a les ordres d'un senyor més poderós que'l seu. «Ben merescuda — pensava — tinc la meva desgracia per haver contret una relació clandestina que'l codi de la nostra classe prohibeix.» Hi havia una sola esperança per ell: que Aoiagi pogués fugir, i després escapar-se tots dos a una terra llunyana. Era molt difícil això; però, per a provar de realisar-ho, va proposar-se enviar-li una lletra. L'intentar tal cosa era perillósíssim: qualsevol lletra endreçada an ella havia de passar per les mans del

daimio, i enviar una lletra d'amor a una noia del palau era una ofensa imperdonable. Malgrat això, va resoldre provar el perill, i en la forma d'un poema xinès va escriure una lletra, que féu portar al palau. Sols vintivuit signes formaven el poema. Però amb aquests vintivuit signes expressava tota la seva passió i el dolor que li havia causat la seva perdua ¹.

Koski o-son gojin wo ou

Riokoju namida wo tarete rakin wo hitataru;
Komon hitotabi irite fukaki koto umi nogotoshi,
Kore iori shoro Kore rojin ².

Al vespre del dia que Tomotada havia enviat aquest poema, li fou ordenat que's presentés davant del baró Hosoka-

1) Això diu l'original, per més que la traducció exacta del poema no'ns ho faci comprendre.

2) «El jove príncep segueix de prop a la gentil donzella; les llagrimes de l'hermosa han humitejat tota la seva roba; però l'august senyor se n'ha enamorat i la desitja ardentment: per això m'ha deixat iestic ara abandonat, tot sol.»

wa. Va pensar que la lletra havia arribat a les mans del daimio i no podia esperar sinó'l castic més sever. «Disposarà la meva mort, — va pensar Tomotada, — però tant me fa: no vui viure sense Aoiagi. I, ademés, abans de ser complida la sentència, podré potser matar a Hosokawa.» Va agafar l'espasa i va anar al palau.

A l'entrar al gran saló d'audiències del palau va veure al baró Hosokawa assegut al mig dels samurais, amb robes de cerimònia. Tots estaven silenciosos i impassibles com estatuës, i quan va avançar per a prestar homenatge, aquell silenci li va semblar sinistre com el que es precursor d'una tempesta. Hosokawa, de sobte, va davallar del *dais*, i, agafant Tomotada pel braç, començà a repetir les paraules del poema: «*Koski o-son gojin wo ou...*» I, mirant Tomotada al príncep, va veure llagrimes en els seus ulls.

Hosokawa va dir:

— Ja que us estimeu tant l'un a l'altre, jo he pres sobre meu la responsabilitat d'autoritzar el vostre casament en lloc del

baró de Noto, i les vostres noces seran celebrades ara davant meu. Els convidats estan ja reunits, i els presents són aquí.

El baró va fer una senyal, i van separar uns paravents, mostrant a Tomotada·ls grans dignataris de la cort reunits per la cerimonia i Aoiagi al mig d'ells vestida de núvia.

D'aquesta manera va retornar-li Aoiagi. Les noces van ser esplendides i joioses, i el príncep i els cortisans van fer molts presents a la jova parella.

* * *

Durant cinc anys Tomotada i Aoiagi van viure junts. Però un dematí Aoiagi, mentres estava parlant amb el seu marit d'uns quefers de la casa, de sobte llençà un crit de dolor i esdevingué tota blanca i com esmortuida. Passats alguns moments, va dir amb veu molt feble:

— Perdona-m per haver cridat tant rudament, però·l dolor ha vingut tant de sobte! Estimat marit, la nostra unió ha sigut portada per alguna relació de

Karma sobrenatural que prové d'una existència anterior, i aquesta relació feliç crec que ens ajuntarà en altres vides futures. Però en aquesta vida actual la relació ha acabat i anem a separar-nos. Dignes per mi, t'ho demano, la pregaria *Nembutsu*, perquè estic morint-me.

— Oh! Quins estranys pensaments! — va dir el marit, atonit. — Tu no tens més que un passatger defalliment. Descansa un xic i el repòs farà passar aquest malestar.

— No, no! — va respondre ella. — M'estic morint! No m'ho penso: ho sé. I com seria inútil amagar-te més la veritat, has de saber que no soc un ser humà. L'ànima d'un arbre es la meva ànima, el cor d'un arbre el meu cor, i la sava d'un salzer la meva vida. En aquest moment un home crudel talla'l meu arbre, i haig de morir! Ja he perdut les forces.... Dignes depressa 'l *Nembutsu* per mi... Depressa... Ah!...

Amb un darrer crit de dolor girà'l cap i volgué tapar la cara amb la seva màniga; però en el mateix moment va

defallir i el seu cos anà baixant baixant fins a terra. Tomotada volgué sostenir-la, però no hi haviare per sostenir: sobre l'estora hi havia solament les robes buides de l'hermosa criatura i els ornaments que duia al cap: no hi havia'l cos.

Tomotada va afaitar-se'l cap, féu els vots budhistes i esdevingué un sacerdot itinerant. Va viatjar per totes les províncies de l'imperi, i en tots els indrets sagrats que va visitar va fer pregarries i ofrenes per l'ànima d'Aoiagi. En la seva pelegrinació va arribar fins a Echi-zen, i allí cercà la casa dels pares de la seva estimada. Però quan va arribar al cim del turó solitari no va veure la caseta. No hi havia ni senyals d'haver-hi sigut: sols tres salzers — dos vells i un jove — que havien sigut tallats molt temps abans.

Al costat de les arrels dels salzers Tomotada va aixecar una tomba, amb inscripcions dels sagrats textos, i allí va celebrar molts serveis budhistes per les ànimes d'Aoiagi i dels seus pares.

TAULA

	<u>Pags.</u>
Horai	5
Oshidori	12
O-Shichi, la filla del Yaoya	15
Historia de Mimi-Nashi-Hoichi.	19
L'història de d'O-Tei	38
Mujina.	45
Ubazakura	49
Un secret mort.	52
Jikiniuki	58
O-Juki	68
Aoiagi	76

OBRES DE VENDA
EN LA
LLIBRERIA «L'AVENÇ»

DE JACINTO VERDAGUER

	Ptes.
Jesús de Nazareth	1
Flors del Calvari.	3
La Mellor Corona	3
En paper de fil	6
Corpus Christi.	1'50
En paper de fil	3
Eucarístiques	5
En paper de fil	10
Rondalles	3
En paper de fil	6
Discursos	2
En paper de fil	4
Al Cel	2
Viatges.	0'50
Excursions.	0'50
Flors de Maria	0'50
Dietari d'un pelegrí a Terra Santa	0'50
Prosa florida	0'50
Folk-lore	1
En paper de fil	2
Cantic dels Cantics, precedit d'Els	
Jardins de Salomó	1
En paper de fil	2
Colom, seguit de Tenerife	1
En paper de fil	2
Perles del «Llibre d'Amic e d'Amat»,	
den Ramon Lull	1
En paper de fil	2